1. nov 2026

Høringsinnspill om Utdanningsdirektoratets innspillsrunde om framtidas videregående opplæring

Om Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere er et uavhengig fag- og kunstnerforbund, som samler dansekunstnere på tvers av tradisjoner, stiler og genre. Vi er interesseorganisasjon for dans, fagforbundet for alle som jobber pedagogisk og kunstnerisk med dans eller i tilknytning til dette og en rettighetsforvalter for dansekunstnere. Vi representerer alle som jobber i dansen i både det frie scenekunstfeltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler, private danseskoler og kommersiell sektor. NoDa samler dansefeltet og er med det dansens høringsinstans.

Innledende betraktning om reformen

Når Kunnskapsdepartementet ønsker å se på revisjon av videregående skole er dette med et bredt kunnskapsgrunnlag som bakteppe og mange ønsker til bedring av skolegangen. Blant annet å bedre studieforberedelsene, hindre frafall i skole og gjøre det enklere å forstå for de som skal bygge gode skoler. I helhetsbildet av utfordringer skolene står i i dag er det forståelig at man ønsker å gjøre noe. Vi savner imidlertid at en reform tar tydeligere utgangspunkt i formålet med skolegangen og løfter denne høyt i arbeidet med reformen uansett linje. Paragraf 1-3 i opplæringsloven har viktige momenter i seg som bør fungere som en ledestjerne i arbeidet med å finne ut hva man skal beholde og hva som bør endres i skolen. Vi vil løfte fram særlig følgende del av paragrafen:

> *Elevane og dei som har læretid i bedrift, skal utvikle kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre livet sitt og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong*. (Lovdata Opplæringsloven §1-3

Grunnskolen og videregående opplæring skal altså struktureres på en måte som gir elevene felles referanserammer, mestring av eget liv og forutsetninger for aktiv deltakelse i samfunn

---

Om Norske Dansekunstnere

NoDa organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstfeltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjoner i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi gjennom Norwaco og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

og arbeidsliv. Skolens samfunnsoppdrag handler ikke bare om målbart teoretisk faginnhold eller effektiv studieforberedelse til spesifikke yrker, men om danning – å utvikle hele mennesket intellektuelt, kroppslig, emosjonelt og sosialt.

Denne danningsprosessen i skolen skjer ikke alene gjennom teoretisk refleksjon, eller korte møter med mange fag, men i høy grad gjennom å fordype seg og gjennom fordypet ferdighetstrening. Når kunnskapsgrunnlaget viser at gjennomføringsgraden i Musikk, dans, dramalinjer er høy og at lærere og elever, forskningsmiljøer og høyere utdanning ønsker mer tid til fordypning for alle, er det med bakgrunn i nettopp denne innsikten i verdien av tid og læring gjennom fordypning. MDD linjenes struktur er god på nettopp dette og bør derfor ivaretas og overføres til andre fag, snarere enn å svekkes i en reform. Moen momenter ved faget som er viktig er:

Kroppslig og helhetlig erfaringslæring: Å trene en praktisk og kunstnerisk disiplin som dans krever at eleven er til stede med hele sin kropp, oppmerksomhet og sansing. I en tid preget av økt teoretisering, skjermtid og fragmentert konsentrasjon gir den praktiske ferdighetstreningen en helt nødvendig forankring i egen kropp og i det fysiske fellesskapet med andre.

Karakterbygging og konsentrasjon over tid: Gjennom den daglige, disiplinerte og systematiske øvingen i studio lærer elevene å stå i krevende prosesser, arbeide langsiktig mot mål som ligger langt frem i tid, ta imot korreksjon konstruktivt og prøve igjen. Dette former mennesket på et dypt plan – det bygger utholdenhet, selvstendighet og evne til kritisk selvrefleksjon.

Fellesskap og sosial danning: Dans er en relasjonell scenekunstform der elevene må koordinere bevegelse, romforståelse og emosjonelt uttrykk i samspill med andre. Dette gir en grunnleggende erfaring av gjensidig avhengighet, samhold og ansvar for felles resultat.

Ferdighetstrening i dans eller andre fag er dermed ikke en snever teknisk øvelse, men en sterk danningsarena som oppfyller skolens dypeste formål om å ruste unge mennesker til å leve, lære og arbeide i et fellesskap.

Studieføreberedende retninger og forslaget om retning «Estetiske fag»

Utdanningsdirektoratet (Udir) foreslår å slå sammen dagens utdanningsprogram for Kunst, design og arkitektur (KDA) og Musikk, dans og drama (MDD) til én felles retning kalt «Estetiske fag».

Om Norske Dansekunstnere

NoDa organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstfeltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjoner i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi gjennom Norwaco og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

NORSKE DANSE_ _KUNST NERE_

NoDa mener at dette forslaget bygger på en antakelse om at visuelle fag og utøvende scenekunstfag har flere fellesnevnere enn de i realiteten har. Dans er en utøvende scenekunstdisiplin der læring skjer gjennom fysisk mengdetrening sammen med andre, og kan ikke erstattes av teoretiske innføringer.

Fullføringsreformen understreker at elever trenger tid og ro til faglig fordypning. Våre medlemmer som er lærere ved videregående skole forteller at elever opplever at sterk tilhørighet til sitt spesifikke fag (dans) er en av de viktige faktorene for at de gjennomfører videregående skole. *"Jeg er jo en danser, jeg MÅ klare dette" og "vi på MDD gjør ting sånn her".* Identiteten som danseelev og fellesskapet i studiorommet skaper altså høy læringsmotivasjon.

Vi mener at:

- Dersom denne fagidentiteten erstattes av en uspesifisert samlepotte for «Estetiske fag», frykter vi at motivasjonen svekkes og at gjennomføringsgraden går ned. Dette vil i såfall gå direkte mot intensjonen bak en revisjon av videregående skole.
- Å legge for mye felles retningsinnhold på tvers av helt ulike estetiske disipliner vil ta verdifull undervisningstid fra den faglige fordypningen.
- Programområdet Musikk, dans og drama har allerede en naturlig og velfungerende forankring og struktur. MDD-strukturen bør videreføres som en egen studieforberedende retning og vi mener at navnet kan bevares slik det er i dag da det gir en tilhørighet som i dag fungerer godt.

Tid til fordypning og mengdetrening

Skal en elev bli reelt studieforberedt i dans, må eleven opparbeide seg høye praktiske, tekniske og kunstneriske ferdigheter for å bestå opptaksprøver ved høyere utdanning. Universitet og høyskoler bygger sin undervisning videre på inngangskompetansen fra videregående skole; og dermed kan ikke grunnleggende ferdighetsutvikling i utøvende fag svekkes fra det det er i dag, uten at det er fare for at elever ikke blir tilstrekkelig studieforberedte.

Vi trenger bare se til Danmark, for å se hvordan et usammenhengende læringsløp kan svekke en profesjonell bransje. Danmark har i dag ett av nordens minste dansemiljøer. Dansk Skuespillerforbund, som organiserer dansere i Danmark peker på mangelen på videregående opplæring innen faget som en kjernegrunn til dette. De jobber nå for å rette opp i dette og ser til Norge som et viktig foregangseksempel.

Om Norske Dansekunstnere

NoDa organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstfeltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjoner i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi gjennom Norwaco og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

NORSKE DANSE_ _KUNST NERE

Vi mener at:

- Utøvende ferdigheter på et høyt nivå krever tusenvis av treningstimer over mange år, og må opparbeides mens utøverne er unge. Dersom timetallet reduseres fra dagens 2943 timer mot 2523 timer, risikerer dansefagene å miste opp mot 14 % av undervisningstiden.
- Skal unge dansere fra Norge kunne fortsette å hevde seg internasjonalt, må det helhetlige læringsløpet fra barn og fritid, via skole, videregående opplæring og til høyere utdanning være nettopp det - helhetlig og sammenhengende.

Overførbare evner for livet

Udir peker på at mange studenter sliter med selvstendighet, utholdenhet og konsentrasjon i overgangen til høyere utdanning. Det er nettopp disse kjernekompetansene elever på danselinjen og MDD trener på hver eneste dag:

Selvstendig øving og målorientering: Danseelever jobber målrettet i studio time etter time mot forestillinger og målinger som ligger måneder fram i tid.

Konstruktiv tilbakemeldingskultur: Elevene lærer å ta imot korreksjoner og kritikk konstruktivt, justere bevegelsene sine og prøve igjen.

Samarbeid og prestasjon under press: De samarbeider i ensembler der alle er avhengige av hverandre, og de lærer å levere foran et publikum.

Langt fra alle elever på MDD ender opp som profesjonelle dansekunstnere. Uansett fremtidig yrkesvei gir erfaringen fra danselinjen sterke, overførbare arbeidsvaner, karakterbygging og mestringsevne som har stor merverdi i ethvert videre studium og i voksenlivet.

Rekruttering og bevaring av spisskompetente lærere

For at videregående opplæring skal levere undervisning på et nivå som gjør elever studieforberedt til høyere danseutdanning, må skolene ha tilgang på pedagoger med utøvende spisskompetanse. Med dagens form på MDD linjene rekrutterer disse svært

---

Om Norske Dansekunstnere

NoDa organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstfeltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjoner i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi gjennom Norwaco og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.

kompetente lærere og evner å beholde disse over lang tid. Undervisningsmiljøene på danselinjene utgjør helt sentrale fagmiljøer i det norske dansekretsløpet.

Vi mener at:

- Dersom rammevilkårene og fordypningstiden svekkes, vil det bli krevende å rekruttere og beholde kvalifiserte dansepedagoger. Dette vil forplante seg direkte til opptaksnivået ved universiteter og høyskoler, og skade hele dansekunstfeltet.

Felles innhold: Fysisk ferdighet som den sjette grunnleggende ferdigheten

Udir ber om innspill til hva som bør utgjøre det felles innholdet for alle elever i videregående opplæring, enten de går på yrkesfag eller studieforberedende retninger.

Vi mener at:

Framtidige generasjoner må sikres grunnleggende kunnskap og erfaring i praktiske, kreative og kroppslige fag:

Læreplanverkets fem grunnleggende ferdigheter (*lese, skrive, regne, muntlig og digital ferdighet*) bør utvides med fysisk ferdighet som en sjette grunnleggende ferdighet i hele læringsløpet.

Fysisk kompetanse gir en nødvendig balanse mot en skolehverdag preget av teoretisering og økt skjermtid. Med fysisk kompetanse forankret som grunnleggende ferdighet, vil blant annet dans være et naturlig og logisk fag for alle elever i et felles innhold. Dans kombinerer det fysiske, det skapende og det kulturhistoriske, og svarer direkte på utdanningspolitiske mål om en mer praktisk og variert skole.

Dette høringsinnspilllet sendes inn med støtte fra et samlet dansefelt ved Norske dansekunstnere, SANS senter for dansepraksis, NADU Nasjonalt råd for danseutdanning, Danseinformasjonen og Fagrådet for Fagråd for musikk, dans og drama.

Vi støtter forøvrig innspill levert av disse organisasjonene og Norsk Teater- og orkesterforening.

Om Norske Dansekunstnere

NoDa organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i både det frie scenekunstfeltet, ved teaterinstitusjoner, kulturskoler og videregående skoler. Våre medlemmer har et sammensatt og prosjektbasert virke der opp mot 90 % av danseproduksjoner i det frie feltet skapes via prosjektfinansiering. NoDa forvalter også vederlag for koreografi gjennom Norwaco og arbeider for å fremme medlemmenes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter.